WIKIPEDIA

Bahasa Yiddish

Yiddish (ייִדיש *yidish* or אידיש *idish*, secara harfiah: "Yahudi") merupakan satu Bahasa Jermanik tanpa wilayah, dituturkan di seluruh dunia dan ditulis dalam Abjad Ibrani. Bahasa ini berasal daripada budaya Ashkenaz yang berkembang sejak kira-kira abad ke-10 di Rhineland, dan tersebar ke Eropah Tengah dan Eropah Timur, dan akhirnya ke benua lain. Dalam rujukan terawal yang masih ada, bahasa ini digelar sebagai לשון ־ אַשכּנז (*loshn-ashkenaz* = "Bahasa Ashkenaz") dan טײַטש (*taytsh*, satu variasi *tiutsch*, kini dipanggil Jerman Tinggi Tengah; berbanding dengan Jerman Tinggi Baru moden atau *Deutsch*). Dalam penggunaan umum, bahasa ini digelar sebagai מאַמע־לשון (*mame-loshn* = "Bahasa ibunda"), membezakannya dengan Bahasa Ibrani Kitab dan Bahasa Aramia yang kedua-duanya dipanggil לשון־קודש (*loshn-koydesh* = "bahasa suci"). Istilah *Yiddish* tidak menjadi gelaran yang paling kerap dalam sastera bahasa ini hingga abad ke-18. Dalam bahagian yang penting dalam sejarah bahasa ini, bahasa ini merupakan bahasa penuturan utama Yahudi Ashkenazi dan mempunyai lingkungan loghat yang luas daripada "Yiddish Barat" hingga ke tiga kumpulan utama dalam "Yiddish Timur". Perbezaan yang utama antara kedua-dua Yiddish ini ialah kemasukan perkataan yang berasal daripada Bahasa Slavik secara meluas dalam loghat-loghat Timur. Sedangkan Yiddish Barat mempunyai sedikit penutur yang tinggal, loghat-loghat Timur masih dalam penggunaan yang meluas.

Sejarah umum dan status Bahasa Yiddish dibincangkan seperti berikut, dengan maklumat lanjut yang diberikan dalam siri rencana berlainan berikut:

- Loghat-loghat Bahasa Yiddish – dituturkan di kawasan yang berlainan di Eropah
- Morfologi Bahasa Yiddish – Maklumat lanjut bahasa dari segi struktur
- Ortografi Bahasa Yiddish – tulisan
- Fonologi Bahasa Yiddish – unsur-unsur bahasa dalam bentuk lisan

Bahasa Yiddish juga digunakan untuk budaya Ashkenaz, seperti Masakan Yiddish dan Muzik Yiddish.

Bahasa Yiddish	
ייִדיש ***yidish***	
Sebutan	*akan ditambah*
Asli di	Amerika Syarikat, United Kingdom, Lithuania, Rusia, Israel, Ukraine, Moldova, Belarus, Belgium, Jerman, Kanada, Brazil, Argentina, Mexico, Australia dan lain-lain.
Penutur asli	3 juta[1] (*tiada tarikh*)
Keluarga bahasa	Bahasa Indo-Eropah ▪ Jermanik ▪ Jermanik Barat ▪ Jerman Tinggi ▪ **Bahasa Yiddish**
Sistem penulisan	menggunakan Abjad berasaskan abjad Ibrani
Status rasmi	
Bahasa rasmi di	Wilayah autonomi Yahudi di Rusia (hanya *de jure*); bahasa minoriti yang diiktirafkan secara rasmi di Sweden, Belanda, Israel, dan Moldova
Dikawal oleh	tiada perbadanan rasmi; YIVO de facto
Kod bahasa	
ISO 639-1	`yi`
ISO 639-2	`yid`
ISO 639-3	Pelbagai: `yid (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=yid)` — Yiddish (umum) `ydd (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=ydd)` — Yiddish Timur `yih (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=yih)` — Yiddish Barat

Isi kandungan

Lihat juga

- Senarai pemuisi Bahasa Yiddish
- Pusat Buku Bahasa Yiddish Negara
- Yiddish Renaissance
- Raja Lear Yiddish
- Sastera Yiddish
- Yinglish

Bibliografi

- Baumgarten, Jean (transl. and ed. Jerold C. Frakes), *Introduction to Old Yiddish Literature*, Oxford University Press, Oxford, 2005, ISBN 0-19-927633-1.
- Birnbaum, Solomon, *Yiddish - A Survey and a Grammar*, Toronto, 1979
- Fishman, David E., *The Rise of Modern Yiddish Culture*, University of Pittsburgh Press, Pittsburgh, 2005, ISBN 0-8229-4272-0.
- Fishman, Joshua A. (ed.), *Never Say Die: A Thousand Years of Yiddish in Jewish Life and Letters*, Mouton Publishers, The Hague, 1981, ISBN 90-279-7978-2 (in Yiddish and English).
- Frakes, Jerold C., *Early Yiddish Texts 1100-1750*, Oxford University Press, Oxford, 2004, ISBN 0-19-926614-X.
- Herzog, Marvin, et.al. ed., YIVO, *The Language and Culture Atlas of Ashkenazic Jewry*, 3 vols., Max Niemeyer Verlag, Tubingen, 1992-2000, ISBN 3-484-73013-7.
- Jacobs, Neil G. *Yiddish: a Linguistic Introduction*, Cambridge University Press, Cambridge, 2005, ISBN 0-521-77215-X.
- Katz, Dovid, *Words on Fire: The Unfinished Story of Yiddish*, Basic Books, New York, 2004, ISBN 0-465-03728-3.
- Kriwaczek, Paul, *Yiddish Civilization: The Rise and Fall of a Forgotten Nation*, Weidenfeld & Nicolson, London, 2005, ISBN 0-297-82941-6.
- Lansky, Aaron, *Outwitting History: How a Young Man Rescued a Million Books and Saved a Vanishing Civilisation*, Algonquin Books, Chapel Hill, 2004, ISBN 1-56512-429-4.
- Liptzin, Sol, *A History of Yiddish Literature*, Jonathan David Publishers, Middle Village, NY, 1972, ISBN 0-8246-0124-6.
- Shandler, Jeffrey, *Adventures in Yiddishland: Postvernacular Language and Culture*, University of California Press, Berkeley, 2006, ISBN 0-520-24416-8.
- Weinreich, Uriel. *College Yiddish: an Introduction to the Yiddish language and to Jewish Life and Culture*, 6th revised ed., YIVO Institute for Jewish Research, New York, 1999, ISBN 0-914512-26-9 (in Yiddish and English).
- Weinstein, Miriam, *Yiddish: A Nation of Words*, Ballantine Books, New York, 2001, ISBN 0-345-44730-1.
- Wex, Michael, *Born to Kvetch: Yiddish Language and Culture in All Its Moods*, St. Martin's Press, New York, 2005, ISBN 0-312-30741-1.
- Wexler, Paul, *Two-Tiered Relexification in Yiddish: Jews, Sorbs, Khazars, and the Kiev-Polessian Dialect*, Berlin, New York, Mouton de Gruyter, 2002, ISBN 3-11-017258-5.
- [Katz, Hirshe-Dovid] 1992. *Code of Yiddish spelling ratified in 1992 by the programmes in Yiddish language and literature at Bar Ilan University, Oxford University Tel Aviv University, Vilnius University.* Oxford: Oksforder Yidish Press in cooperation with the Oxford Centre for Postgraduate

Hebrew Studies. (כלל–תקנות פון יידישן אויסלייג. 1992. אקספארד: אקספארדער צענטער פאר העכערע העברעאישע שטודיעס) ISBN 1-897744-01-3

Terbitan berkala

- *Der Yiddisher Tam-Tam*, pub. Maison de la Culture Yiddish, Paris, sejak tahun 1994, juga boleh diperolehi dalam format elektronik (http://www.yiddishweb.com/tamtam.htm).
- *Yidishe Heftn*, pub. Le Cercle Bernard Lazare, Paris, sejak tahun 1996, kulit sampel (http://mapage.noos.fr/bernardlazare/CahiersY.htm), maklumat subskribsi (http://www.bernardlazare.org/).
- *YIVO Bleter*, terbitan Instutusi YIVO untuk Penyelidikan Yahudi, NYC, initial series (http://www.yivo.org/aboutyivo/timeline3.htm) sejak tahun 1931, siri baru (http://www.yivoinstitute.org/publications/index.php?tid=123&aid=319) sejak tahun 1991.
- *Afn Shvel*, terbitan Liga untuk Yiddish, NYC, sejak tahun 1940; rencana contoh Undzer Perets- Our Peretz (http://docs.leagueforyiddish.org/undzer-perets-artikl.pdf)

Sumber audio

- Di Velt fun Yidish: Audio Stories (http://yiddish.haifa.ac.il/Stories.html)
- Yiddish Radio Project (http://www.yiddishradioproject.org/), "dedicated to rescuing every surviving recording from the golden age of Yiddish radio". The many RealAudio files all use RealAudio's multimedia capability to provide written English-language translation.
- The Yiddish Voice (http://www.yv.org/)
- Stesen radio Australia SBS menawarkan satu rancangan dalam Bahasa Yiddish: SBS Yiddish Radio Program (http://www9.sbs.com.au/radio/language.php?language=Yiddish)

Catatan

1. Yiddish, Eastern (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=ydd), dalam Etnologi. Atas talian 17 Oktober 2006.

Pautan luar



Wikipedia ***Bahasa Yiddish***, ensiklopedia bebas

- Leyvik House (http://www.leyvik.org.il/DefaultEN.aspx) Pusat Israel untuk Budaya Yiddish
- Tapak web Penyelidikan Bahasa Yahudi: Yiddish (http://www.jewish-languages.org/yiddish.html)
- Paul Wexler (http://www.jewish-languages.org/pwexler.html)
- Kamus Yiddish atas talian (http://www.yiddishdictionaryonline.com/)
- Internationale Medienhilfe (IMH) (http://www.medienhilfe.org) - Persekutuan media Yiddish dan Jerman-Yahudi sedunia
- Der Bay (http://www.derbay.org) - International Anglo-Yiddish Newsletter, calendar of Yiddish-language events, etc.
- *Mendele* (http://shakti.trincoll.edu/~mendele/), mainly English-language newsletter about Yiddish
- Kumpulan Google dalam Yiddish (https://groups.google.com/group/yiddishland?hl=yi)
- Maison de la culture yiddish (Paris) (http://www.yiddishweb.com/)
- European Academy for Yiddish language and Klezmer Music (http://yiddish-klezmer.net/)
- NYBC's Summer Language Internship (http://yiddishsummer.org/)
- Shtetl (http://www.ibiblio.org/yiddish/)
- The Jewish Book Center of The Workmen's Circle (http://www.jewishbookcenter.com/)

- Language and Cultural Archive of Ashkenazic Jewry (Columbia University) (http://www.columbia.edu/cu/lweb/projects/digital/lcaaj/index.html)
- Bibliotheca Iiddica (http://www.fh-augsburg.de/~harsch/augustana.html#ii) Ensiklopedia dalam Yiddish. Laman utama adalah dalam adjad Latin, kebanyakan yang lain adalah dalam Yiddish transliterasi.
- Yiddish Typewriter (http://www.cs.engr.uky.edu/~raphael/yiddish/makeyiddish.html) - interconverts Yiddish text in Hebrew script with YIVO transliteration
- Judaeo-German (http://www.jewishencyclopedia.com/view.jsp?artid=586&letter=J) - Ensiklopedia Yahudi
- Yiddish art & discussion portal (http://www.publish-yiddish.com)
- WWW Virtual Library History - Yiddish sources in historical research (http://www.iue.it/Personal/Researchers/Zaagsma/Yiddish/)
- Yugntruf-Youth for Yiddish (http://www.yugntruf.org/)
- Dovid Katz: Yiddish (http://yivoinstitute.org/downloads/Yiddish.pdf) Sample entry from forthcoming YIVO Encyclopedia of Jews in Eastern Europe.
- Jewish Cultural Centre and National Library "Kadimah", Melbourne, Australia (http://home.primus.com.au/kadimah/)

Bahasa-bahasa Yahudi

		Afro-Asia
Ibrani	**era:**	Biblikal | Mishnaik | Medieval | Moden
	dialek:	Ashkenazi | Sephardi | Yaman | Sanaani | Tiberia | Mizrahi | Ibrani Samaritan
Judeo-Aramia (Aramia)**:**		Biblikal | Barzani | Hulaulá | Lishana Deni | Lishán Didán | Lishanid Noshan | Targum | Aramia Samaritan
Judeo-Arab (Arab)**:**		Judeo-Iraq | Judeo-Maghribi | Judeo-Yaman | Judeo-Libya | Judeo-Algeria
Lain:		**Cushitik:** Kayla | Qwara — **Berber:** Judeo-Berber
		Indo-Eropah
Yiddish (Jermanik)	**dialek:**	Timur | Barat | Litvish | Poylish | Ukrainish | Klezmer-loshn
	pemerolehan:	Yeshivish | Yinglish
	institusi:	YIVO | Teater Yiddish | Buku Kebangsaan Tengah Yiddish
Judeo-Romance (Romance)**:**		Catalanic | Judeo-Itali | Ladino | Haketia | Tetuani | La‘az | Shuadit | Zarphatic | Lusitanic | Judeo-Aragonese
Judeo-Parsi (Aryan)**:**		Bukhori | Juhuri | Dzhidi | Judeo-Hamedani | Judeo-Shirazi | Judeo-Esfahani | Judeo-Kurdish | Judeo-Yazdi
		Judeo-Kermani | Judeo-Kashani | Judeo-Borujerdi | Judeo-Khunsari | Judeo-Golpaygani | Judeo-Nehevandi
Lain:		Yevanik (Hellenik) | Knaanik (Slavik) | Judæo-Marathi (Indic)

Turkik	**Dravidia**	**Kartvelian**
Krymchak | Karaim	Judeo-Malayalam	Gruzinic

L · B · S (https://ms.wikipedia.org/w/index.php?title=Templat:Germanic_philology&action=edit)

Rumpun bahasa Germanik · Filologi Germanik

Subkumpulan bahasa		Germanik Utara · Germanik Timur · Germanik Barat *Utara · Timur · Elbe · Weser-Rhine · Laut Utara*
Terbina semula		Proto-Germanik
Bahasa sejarah	**Utara**	Proto-Norse · Norse Lama · Sweden Lama · Gotland Lama · Norn · Norse Greenland · Norway Lama
	Timur	Goth · Goth Krimea · Vandal · Burgundy
	Barat	Saxon Lama · Jerman Kasar Tengah · Jerman Halus Lama · Jerman Halus Tengah · Frank Lama · Belanda Lama · Belanda Tengah ·

	Frisia Lama · Frisia Tengah · Inggeris Tua · Inggeris Tengah · Scotland Awal · Scotland Tengah · Lombardy · Yola
Bahasa moden	Afrikaans · Alemanik · Denmark · Belanda · Inggeris · Faroese · Jerman · Iceland · Limburg · Jerman Kasar · Luxembourg · Frisia Utara · Norway · Frisia Saterland · Scotland · Sweden · Frisia Barat · Yiddish
Ciri diakronik	Hukum Grimm · Hukum Verner · Hukum Holtzmann · Hukum Sievers · Hipotesis substrat Germanik · Pemanjangan konsonan Germanik Barat · Perubahan bunyi konsonan Jerman Halus · a-mutasi Jermanik · Umlaut Germanik · Hukum geseran Germanik · Hukum geseran nasum ingvaeonik · Penggeseran vokal agung
Ciri sinkronik	Kata kerja Germanik · Kata kerja kuat Germanik · Kata kerja lemah Germanik · Kata kerja kala lampau-kala kini · Grammatischer Wechsel · Ablaut Indo-Eropah
Sejarah bahasa	Inggeris (fonologi) · Scotland (fonologi) · Jerman · Belanda · Denmark · Iceland · Sweden